

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

והא' וכן קתני. דמשמע דהכי יש לאסור צבני שפחות (קטנים) כמו עבדים קטנים וא"ת ולישני דמי קתני וכן אגדולים דהכי הו' צני שפחות גדולים כמו עבדים גדולים ו"ל דמשמע ליה דקאי אכולו צין אגדולים צין אקטנים ועוד דס"ל דמשום גדולים דהן יודעים עבודה זרה כוכבים

בשוק טמא ואמרי לה טהור יינן גדולים עושין יין נסך קטנים אין עושין יין נסך אלו הן גדולים ואלו הן קטנים גדולים שיודעין בטיב עבודת כוכבים ומשמשיה קטנים שאין יודעין בטיב עבודת כוכבים ומשמשיה קתני מידת מלו ולא טבלו אין מלו וטבלו לא הרגמה אבני שפחות הא וכן קתני ארוקן ומדרסן הניחא למאן דאמר טמא אלא למ"ד טהור מאי איכא למימר הא קמ"ל עבדים דומיא דבני שפחות מה בני שפחות גדולים הוא דעושין יין נסך קטנים אין עושין יין נסך אף עבדים נמי גדולים עושין יין נסך קטנים אין עושין יין נסך לאפוקי מדרס דאמר רב תינוק בן יומו עושה יין נסך קמ"ל

דלא **ההוא עובדא** דהוה במחוזא אתא עובד כוכבים עייל לחנותא דישורא אמר להו אית לכו חמרא לזבוני אמרו ליה לא הוה יתיב חמרא ברוולא שדי ביה דיה שיכשך ביה אמר להו האי לאו חמרא הוא שקליה האיך בריתחיה שדייה לדנא שרייה רבא לזבוני לעובדי כוכבים איפליג עליה רב הונא בר חיננא ורב הונא בריה דרב נחמן נפקי שיפורי דרבא ושרו ונפקי שיפורי דרב הונא בר חיננא ור"ה בר ר"ג ואסרי איקלע

לעבדים הנקמין מן השוק ולא איינן: **הניחא למאן דפני טמא.** אינטרין למתני (א) בני השפחות משום רוקן ומדרסן לאשמעינן דטמא אלא למאן דמני טהור כיון דעבדים טהור כ"ש אצני השפחות דלגבי יין לא הושוו אהדי ואיסורי דין נסך לאו קאי עלייהו למה ליה למימניהו צהדדי הכי איצטרי ליה למיתני עבדים שאלו ולא טבלו רוקן טהור צני השפחות שאלו ולא טבלו יינם גדולים כו': הא קמ"ל כו'. ודאי לענין נסך ערביניהו ומיהו לאו לענין קטנים ולאפוקי מדרס (נחמן) אלא לענין גדולים דקאמר עושין יין נסך דוקא לא טבלו אכל מלו ולא טבלו (א) ולאפוקי כו': אמר האי לאו **חמרא.** בתמיה: שקליה. האי ישראל צריתמיה כלומר לא משתה ממנו: איפליג עליה. ולא היו אכלו בעיר להתוכח עמו: איקלע

לעובדי כוכבים איפליג עליה רב הונא בר חיננא ורב הונא בריה דרב נחמן נפקי שיפורי דרבא ושרו ונפקי שיפורי דרב הונא בר חיננא ור"ה בר ר"ג ואסרי איקלע

לדע"ג שז"ר להטבילם ולמולם מרזנים כדאמר (שמואל) צהולין (ויצטח דף מה). כשם שאי אהת מל צן איש צעל כרחו כך אי אהת מל עבד צע"כ מ"מ אימת רבו עליו ואינו מתגייר בלב שלם אבל עובדי כוכבים שמלים וטובלים מרזנים ולדעתם נשתקע שם עבודת כוכבים מפייהם מיד ומותר מגען צין מיד: **הרגמה אבני השפחות.** וא"ת אמאי לא נקטו הרגמה ארוקן ומדרסן ונקט מל ולא טבל דוקא אכל מל וטבל לא ולא קאי מיד איין נסך ויש לומר דניחא ליה לשנויי כשיטה ראשונה: (ע"כ ש"ך ע"ג) **הא קמ"ל** עבדים דומיא דבני השפחות. נראה דהכי הוה מני למימר האי וכן כשאר וכן דעלמא מה עבדים גדולים עושין יין נסך אף בני השפחות גדולים עושין יין נסך אלא דניחא ליה לשנויי כפי פירוש שיטה ראשונה: **לאפוקי** מדרב דאמר תינוק בן יומו. השתא חזינן דלהאי לישנא דאמרי לה טהור שמואל לית ליה דרז דאמר תינוק בן יומו כו' דא"כ לא אתיא הא מתניתא כותיה אלא אית ליה לשמואל דתינוק בן יומו אינו עושה יין נסך ומותר אף בשמיה ויהי קטנים שאין יודעים צביע עבודת כוכבים וכן יומו לאו דוקא ועבדים גדולים אע"פ שאלו וטבלו לריבין להמתין י"ב חדש להשקיע שם עבודת כוכבים מפייהם ופסקו הלכות גדולות דלא כרז בתינוק בן יומו ור"ח נמי פסק כשמואל דבעינן שיקוע כדמפרש ריב"ל למילתיה ופעם אחת מלא ר"י כחז (א) בתוספתא הלומדים לפני ר"ת: צתוספתא הלומדים לפני ר"ת: לגבי ר' יוחנן וכו"ל לגבי רב ושמואל שאין הלכה כמותם לגבי ר' יוחנן וגם כסדר תנאים ואמוראים כתיבת יד הרב הגדול ר' יוסף טוב עולם פוסק הלכה כמותו בכל מקום וגם ר"ת הביא הרבה ראיות על זה וכולם נדחו ועוד פסק ר"ת כלישנא דאמר רוקן ומדרסן בשוק טהור דבשל סופרים וכלי אחר המיקל ולפי אותו הלשון פליג שמואל אדרב בתינוק בן יומו ועוד פירשו רש"ים וריב"ז בשם רש"י שכתוב בשמיה הגאונים כי צומן הוה אין איסור הנאה צמגע עובד כוכבים צין כי עובדי כוכבים של עכשיו אין רגילין לנסך לעצות כוכבים וחשובין כאין יודעין צביע עבודת כוכבים ומשמשיה והוה להו כתינוק בן יומו ועל זה אנו סומכין לגבות יינות העובדי כוכבים בצמזמזו ועל דבר זה שלח לו ר"י לר"ת (י) הא חזי דמינן ומינן אף שמואל אדרב בתינוק בן יומו ועוד פירשו רש"ים וריב"ז בשם רש"י אפילו בשמיה דאמרי ר' שמואל פסק בשם ר' אבין רבינו שלמה דהעובדי כוכבים צומן הוה אין אינן חשובים אלא כתינוק בן יומו ואהת פוסק בתינוק בן יומו כשמואל דאית ליה דאינו עושה יין נסך לאסור אף בשמיה והשיב לו ר"ת כי התלמיד שכתב נזהל היה לפסוק וחס ושלום שלא עלה על לבו אלא ודאי ק"ל כרז באיסורי לגבי שמואל ומינוק בן יומו עושה יין נסך לאסור בשמיה ועובדי כוכבים צומן הוה ודאי הם כתינוק בן יומו כפסק רבינו שלמה וגם אין הלכה כשמואל בעבדים שאלו ולא טבלו להצריך י"ב חדש להשקיע דהא צרייתא מפסק מיניה ללישנא דאמר טהור דק"ל כותיה כיון דק"ל כרז בהיא דתינוק וכן היה מנהג בני אשכנז שנוגעים העבדים צין אחר שאלו וטבלו מיד ואין להקשות מריב"ל דמשמע דקאי כותיה דריב"ל לא קאי על דברי שמואל לפרש דבריו דהא איהו קשיש מיניה הוה ועיקר דבריו של ריב"ל נאמרו ביצמות פ' החולין (דף מה): גבי הלוקח עבד מן העובד כוכבים מגלגל עמו י"ב חדש ותלמודא קצעה הכא לפרושי מילתא דשמואל מיהו היה ר"י מקשה אף לפי זה הפסק שפסק רבינו שלמה כרז בתינוק בן יומו (י) א"כ היאך נתייר מגע עובד כוכבים בהנאה מטעם תינוק בן יומו מה ענין זה לזה והלא מה שאנו מחייבים כתינוק איסור הנאה היינו משום שאין צו אפי' כונת מגע וא"כ עובדי כוכבים צומן הוה שמכוונים למגע יאסרו אפילו בהנאה דהא ע"כ ק"ל שחמורה כונת מגע אף בלא כונת ניסוך מהיכא דליכא כוונה כלל כדפרי' לעיל גבי רישא דלולביצא לפירוש ר"ת וחזר ר"ת ואמר דודאי מתוך ההלכות לא מנינו ראייה פשוטה להפיר מגע עובד כוכבים צין ואף לא סתם יינם בהנאה כי אם לתוכרו לאותו עובד כוכבים עצמו כדאמר רב אשי לקמן (דף נט): דמשקל דמי מההוא עובד כוכבים דנפקיה שרי מ"ט מיקלייא קלייה או ימכרו אותו עובד כוכבים לעובדי כוכבים כמו שהיה מוכרו לצורך עצמו והעיד ר"ת על רבינו תמיר אצוי כי פסע נזמנן לו יין נסך והפסידו צידים ואעפ"כ לא רצה ר"ת לאסור הואיל ופשע המנהג והעדי ישראל שיהו שוגגים ואל יו מוידין ומ"מ לסמן המנהג (י) קלת ראייה שנדמה סתם מנין אחר בתינוק אסור הנאה היינו משום שאין צו אפי' כונת מגע נדמה למדוד ציד שרי לרצנן דאמרי ימכר ועד כאן לא אסר ר' נתן צמדלו ציד אלא משום דגור מדידה דיד אטו שכשון דיד ואי קא משכשך אחי לנסכו לעבודת כוכבים אכל צומן הוה אפי' משכשך ליכא ניסוך ואפי' ר' נתן מודה דשרי בהנאה וא"ת כיון דגזרו על ניסוך העובד כוכבים הוה ליה דבר שצמנין דלרין מנין אחר להמירו ו"ל דלא גזרו אלא על המנסכים וכיון דהשתא לא הו' מנסכים לעבודת כוכבים יש לתלות להיתר וראיה לדבר מדאמרינן פ"צ (קמן סה): דרזא שדר קורצנא לרז שך ציוס אידו אמר קיס לי צגויה דלא פלח לעבודת כוכבים ואע"ג דגם משא אידם היה דבר שצמנין ולא אהורן מנין אחר להמירו להנאו דלא אולו ומודו כי ודאי מתחלה לא גזרו עליהם מיהו קשיא סתם יינם היאך נתייר בהנאה כיון שגזרו על סתם יינם משום צנותיהם והא גם עתה שייך זה הטעם ו"ל דמאי דגזרו סתם יינם לאסור בהנאה יותר מפתח ושמנס היינו משום דשכיחי לנסוכי לעבודת כוכבים אכל עתה צנטל ניסוך שאינם יודעים צביע עבודת כוכבים דיו להיות כפתם ושמנס או כשישלי עובדי כוכבים לאסור בשמיה ולא בהנאה והמתמיר תצא עליו צרכה: איקלע

(א) [לעיל מ. א.] (ב) [מכאן ע"ד חז"ר ד"ה הא קמ"ל וכו' שייך לעמוד א.] (א) [רש"א ממ"ד.] (ד) [ע"כ ש"ך לעיל.] (ה) [ל"ס ממ"ד.] (ו) [ל"ס ע"ל.] (ז) [ל"ס ע"ל.] (ח) [ל"ס ע"ל.] (ט) [ל"ס ע"ל.] (י) [ל"ס ע"ל.]

הגהות הב"ח
 (א) רש"י ד"ה הניחא וכו' אינטרין למתני וכן השפחות וכו' כ"ש אצני השפחות וכו' דלגבי: (ב) חוס' ד"ה אלא וכו' ולא טבל קא מתרין תלמודא דקאי: (א) ר"ה לאפוקי וכו' בתוספתא הלומדים לפני ר"ת: (ד) בא"ד ר"י לר"ת הא מוי: (ה) בא"ד בתינוק בן יומו אכתי היאך נתייר: (ו) בא"ד לממן המנהג הביא קמא:

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

נח.

עין משפט
גר מצוה

עב א מיי פייב מה'י
מחללות אפורות
הלכה א סמג לאון קמח
טוש"ע י"ד סי קנד ספיק
יב:
עב ב מיי שם הלכה טו
טוש"ע שם ספיק יא:
עד ג מיי שם הלכה ה
טוש"ע שם ספיק יב:

(א) ומספי פ"ח הי"ב,
(ב) נחמספ" שם ממני'
(ג) נקדושים סוף
פרשה טו, (ד) ויקרא י"ג,
(ה) שנה סג: וסס נמנו,
(ו) דרשב"ג ורסן ולמתי'
דלאגרדמים כ"ל ומתי',

הגהות הב"ח

(א) גמ' טרוק גלי דלא
ליחי אינשי וליטרדן על
לגביה: (ב) רש"י ד"ה על
וכי ששיכשך עובד
סככים: (ג) תוס' ד"ה
איקלע וכי כי אמרי אנא
לבר: (ד) בא"ד דקיימא
לן הלכתא: (ה) בא"ד
בשמהדורו עובד סככים
בסר מטעם: (ו) בא"ד
ורבנן ולאגרדמים
דלחיות רבא מינה וה"ג
בספרי שנים איקלע
כל"ל ומתי' וה"ג נמק:
(ז) בא"ד ועל ידו ממש
שמתי' וכי וכי כסתי י"ס
פסקי לקמן וכו' כדקתי'
במספתא: (ח) בא"ד אף
דמי ההוא חמרא
כדפרישית: (ט) ד"ה
שקדא וכי מגופת החבית
במיתקת והעלה:
(י) בא"ד למדוד בקנה:
י"ב לעיל דף טו:
(יא) בא"ד הנרימא כר"ס.
י"ב לקמן דף ט:

איקלע רב הונא בריה דר"ג למחוזא. לאחר זמן אחר שמור בו
הסחירו אבי ע"י תשובות שהשיב לו כדאמרינן לקמן אשן נחמני
שמענתא ומתי' ומחוזא הוא מקומו של רבא: **טרוק גלי.** סגור
הלת שמחירא מרב הונא שלא יקפחנו בהלות על דברי מחלוקתם:

הוא גוונא (ט) שיכשך עובד סככים
בינו של ישראל שלא ככוונת ניסוך
לעבודת סוככים מאי: א"ל **אסור**
אף כהנאה. שחזר בו: והאמר
הוא דאמר כו'. דקא שריא לזבוי
לעובדי סוככים: **דמי דהווא חמרא.**
דהוה גדולא מי אמרינן מודינא זיה
לדריך להוליך דמי לים המלח דמי
שאר היין שצחצח מותר. ומשום
כיסופא קאמר הכי אכל איהו כוליה
שרי: **כי אסאי לפומבדיתא.** האי
מנשה הוה מקמי הך דליקלע רב
הונא למחוזא: **אשן נחמני.** הקיפי
אבי נשמעות של אמוראים ונמשניות
לחלוק עלי ולאסור כל יין החבית:
והוה עובדא בטבריא ואסר ר' יוחנן.
ה"ג אמרי ליה לפי שאינן בני תורה.
הא דאסר שמואל ורבי יוחנן לבני
טבריא ונהרדעי לאו משום דאסור
אלא חמוריה אחמירו עליהו לפי
שאינן בני תורה: **ואמר ליה אבי**
טבריא ונהרדעא כו' בתמי': אגרדמים.
אדם הממונה לשמור המדות צמנות
הנלך שלא יקרו בהם ועושה היין
וגעשה סכסוך צניעה. אגרדמים
גרסינן במ"ס. בתורת כהנים (א) אמרינן
איפת זרק והין זרק יהיה לבס' (ב) מנה
לך אגרדמים על ככה: **שקדא במיתקת.**
שנקב את מגופת החבית במיתקת
והעלה את היין דרך המיתקת והוא
קנה חלול המוליך ומעלה היין עד
פיו וטועמו: או טעם מן הכוס
והחירו. עובד סוככים חבית: **מאי**
צכוונת ניסוך הוה האי מגע. ולא יתכן לומר והחירו ישראל חבית
ומהו חיובתיה האי דקאסר ליה לכולה חבית משום האי דליערב
זיה דא"כ אמאי הויה תיובתא לימא ליה אלא דאמרי כרשב"ג
דאמר לקמן [עד.] ימכר כולו חוץ מדמי יין נסך שבו דקיימא לן [שם] הלכתא
כוומיה: **ולא ימכר.** כי היכי דקתני סיפא: **הרס.** משוגע
וצעל מריבות וממהר לעשות שלא ככוונה: **ימכר.** דהואיל
דקצר של שמן היה ליכא למיגזר שמה נמכרין לנסך אכל קדח
במיתקת דידוע דין הוא חיישינן שמה ניסך לעבודת סוככים:

איקלע רב הונא בריה דר"ג למחוזא. א"ל
רבא לרב אליקים שמעיה טרוק טרוק גלי
דלא (א) ניתו אינשי דניטרדו על לגביה א"ל
כי האי גוונא מאי א"ל "אסור אפילו בהנאה
והאמר הוא דאמר שישכשך אין עושה יין
נסך אימר דאמרי אנא לבר מדמיה דההוא
חמרא דמי דההוא חמרא מי אמרי אמר
רבא כי אתאי לפומבדיתא אקפן נחמני
שמענתא ומתינתא דאסר שמענתא דההוא
עובדא דהוה בנהרדעא ואסר שמואל
בטבריא ואמר רבי יוחנן ואמרי ליה לפי
שאינן בני תורה ואמר לי טבריא ונהרדעא
אינן בני תורה דמחוזא בני תורה מתניתא
דאגרדמים עובד סוככים שקדח במיתקת
והעלה או שמעם מן הכוס והחירו לחבית
זה היה מעשה ואסרוהו מאי לאו בהנאה
לא בשתייה אי הכי ליחיי ימכר כדקתני ידו
סיפא הרס עובד סוככים שהושיט ידו
לחבית וכסבור של שמן היא ונמצאת של
יין זה היה מעשה ואמרו ימכר תיובתא
דרבא תיובתא רבי יוחנן בן ארזא ור' יוסי בן
גהוראי הווי יתבו וקא שתו חמרא אתא ההוא
גברא אמרו ליה תא אשקינן לכתר דרמא
לכסא אינלאי מילתא דעובד סוככים הוא
חד אסר אפי' בהנאה וחד שרי אפי' בשתייה
אמר רבי יהושע בן לוי מאן דאסר שפיר
אסר ומאן דשרי שפיר שרי מאן דאסר

מיימר
גברא ולטרדן ועוד מי כסיפא ליה מילתא לומר טעימי בהדיא
וחזר איני צו הרי צכמה מקומות (ב) מנינו שהיה אומר דברים שאמרי
לפניכם טעות הן בידי ועוד מה שפירש אגרדמים דמיידי כשהחירו
עובד סוככים דאי כשהחירו ישראל לימא ליה אלא דאמרי כרשב"ג
ומאי הוה משני ליה הא רשב"ג לא שרי דמי יין נסך שבו ואיהו
שרא הכל ועוד מאי הוה מוטיב ליה מההיא דאגרדמים ליטמי ליה
שאני התם דהחירו עובד סוככים ואילו רבא שרא בהחירו ישראל
ועוד דמשמע מתוך פירושו (ג) שהחירו עובד סוככים ונאסר מטעם
החזרה דחשיבא ליה כמגע וצחצחא חמרא מפני שטיפת יין אסורה
ואוסרת בכל שהוא אלמא משמע שהאיסור בא מחמת הטיפה
ליין המשוכשך משום דשכשך גרוע
(ד) בפרק ברחא (ה) לקמן ע"ד.
לכל הפחות דמי היין היינו דוקא בסתם יינם דחמיר טפי ואינו נחבטל בעערותו אבל כאן זה המשוכשך אין צו כוונת ניסוך ואיפלוג
עליה רב הונא בר חיינא ורב הונא בר ר"ג ואסרי דמדמו ליה להאי יין נסך המשוכשך אין צו כוונת ניסוך ואיפלוג
דאיתותב רבא מינה וה"ג בספרי שנים איקלע ר"ג למחוזא והוא רבו של רבא והלך רבא אללו לשאל ממנו וא"ל
רבא לרב אליקים שמעיה טרוק גלי אחר שאכנס לפני ר"ג דלא ליחו אינשי וליטרדן פירוש כשאשאל ממנו הלכה זו על לגביה פירוש
נכנס רבא לפני ר"ג א"ל כי האי גוונא פירוש שאירע מעשה לדי מאי א"ל אסור בהנאה פירוש על יין המשוכשך השיב לו ולאליבא דדברי
הכל א"ל והאמר הוא דאמר וכי שכשך עושה יין נסך פ"י כשאירע מעשה כזה לידך היית אומר שאין שכשך עושה יין נסך ליאסר
בהנאה ועל (א) מעשים שאמרת כך הוריתי א"ל כי אמרי אנא לבר מדמי היין המשוכשך דמי דההוא חמרא מי אמרי כי אמאי לפומבדיתא
כו' ואסר שמואל בטבריא ואסר ר' יוחנן פירוש מעשה כזה בא לפנייה ואסרו היין המשוכשך אכל ודאי השאר לא אסרו דאפילו בסתם
יינם פסקינן לקמן כרשב"ג דאמר ימכר חוץ מדמי יין נסך שבו ואיתותב רבא מההיא דאגרדמים מאי לאו בהנאה כו' דנאסר
כל היין מטעם תערובת דקתני בתוספתא (פ"ק ח) אגרדמים עובד סוככים שטעם מן הכוס והחירו לחבית קדח במיתקת ופגלה ממנה טיפה
כל שהוא אסור שטיפת יין אסור ואוסרת בכל שהוא והיינו כרבנן דאסרי כל התערובות ומדרבנן נשמע לרשב"ג דאסר מיהא דמי
דההוא חמרא וקשיא לרבא שהמיר אף דמי (ב) חמרא כדפרישית: **שקדח במיתקת.** פ"י רש"י שנקב מגופת החבית (ט) והעלה היין
דרך המיתקת והוא קנה חלול שמוצץ ומעלה בו היין עד פיו וקשיא למה לי העלה אפי' בלא העלה נמי ליסתר בהנאה כיון שנגע דלא
דמי האי כלל (י) למדוד בקנה דהתם לא נמכרין לשכשך כלל אבל הכא נמכרין לשתייה ליסתר בהנאה ועוד היכי סלקא דעמיה דרבא
לאוקומה בשתייה א"כ ל"ל העלה אפי' בלא העלה נמי יאסר בשתייה אס לכל הפחות תדמהו למדוד בקנה דמתני' ודוחק הוא להעמיד
(כ) הצרימא כר"ס שאין הלכה כמותו ונראה פ"י רשב"ס שם רש"י שמינתק הוא קנה חלול שמניחין צעת הבציר בהה חבית וראשיה חוץ
לחבית ובהיין מוסס ועולה דרך הנקב אינו נופל לקרקע ולאחר שגמר תסיסתו אין נוטלין אותו אללא משין אותו לחבית וסותמין פי
החבית ופי המיתקת וכשרואה לפתוח קודחין במיתקת ומוצץ ומעלה היין מיהו אס נפשך נוטה להעמיד פירוש רש"י נאמר שכן דרך כשקדח
שלא נגע הקנה ציין אלא כשרואה להעלות היין מלמד החבית עד שיגיע היין במיתקת ולכן כריך העלה:

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

עוד א מיי פייב מהל'
מחללה אפוריות
הלכ' ו סנג לאון קמה
טוש"ע י"ד סי קה סעיף
א [ועיף יא]:
עו ב מיי פייב שם הלכה
יג סנג שם טוש"ע
י"ד סי קה סעיף ז:
עו ג מיי פ"ח מהל'
עבודה כוכבים הלכ'
ב ועי' בהשגות סנג לאון
מה טוש"ע י"ד סי קה
סעיף א:

אלא ודאי חמרא הוא ונכסיה. פ"ה אע"ג דמוקמינן ליה במוריק אורוקי חפ"ה חיישינן דלמא נגע ונסך הוא דלא רמינן אדעתין למיחוי משמע מתוך פירושו דבהרקה לבד לא מנסך ליה ליאסר בהנאה וגם ר"ת כמד דבמוריק אורוקי אינו אסור בהנאה וקשה דהא במסקנא דמילתא לקמן בסוף פירקין כמוד ברוב הפירושים כמו של עובד כוכבים כגון דמוריק אורוקי והכיר בו שהוא יין אסור בהנאה מדברי יוחנן בן ארחא אלמא בהנאה עובדא דהכא מטעם כמו ולא משום חשד מנגע ולקמן (דף ס.) נמי עובד כוכבים אדנא וישראל אכויצא חמרא אסור ופי' הקוטנ' אסור אף בהנאה מלי דהוה איין שמוגו עובד כוכבים ועוד אדרבה כפי האי גוונא ע"י הרקה היו מנסקין שהיו מערין יין לספלים וי"ל דמה שהולך לפרש נגע היינו לאסור אף מה שצפנים שלא עירה עדיין דהא אמרין לקמן (דף עב:) גבי עובד כוכבים המערה דנפיק לכראי דמנא גזרו ביה רבנן דגואי דמנא לא גזרו ביה רבנן ור"י פי' ונספיה שהריקו בטונת ניסוך: **והא** נגע ביה בנטלא וה"ל סנג עובד כוכבים שאלא בכוונה ואסור. מיהא אז ר' יהושע בן לוי סבר לה כשמואל דשרי מיעוק בן יומו ואף בשמיה א"כ הוא הדין מנגע גדול שלא כוונה ואפילו בידו דהא לעיל מדמי ליהווא לישנא דלא גרים רישא דלוליצא וא"כ מאי קא פריך דהא שלא כוונה הוה שיהא סבור שהוא שיכרא וי"ל דלעיל כי פרכי ליה לרב מתינוק בן יומו ככל שכן קא פרכי מדאסר בתינוק דלוינו בר כוונה כלל כ"ש שיאסר מנגע גדול שלא כוונה שהרי בר כוונה הוא ויכול לנגע לדי ניסוך אכל ודאי מנגע גדול חמור ואפי' שלא

מומר אמר. האי עובד כוכבים דעמיה: **סלקא דעתיה דרבנן.** חשיבי (ב) האי שמו שיכרא בתמיה אלא ודאי חמרא הוא ונספיה לעבודת כוכבים ואע"ג דמוקמינן דמוריק אורוקי אפי' חיישינן דלמא נגע ונסך הוא דלא רמינן אדעתין למיחוי דבישראל הוה מחוקינן ליה: **ומאן דשרי שפיר שרי מומר אמר.** האי עובד כוכבים סלקא דעתיה רבנן כשרים כי הני חמרא הוו שמו ואמרי לדידי תא אשקיין בתמיה: **בחדתא.** יין חדש אין לו ריח: **והא קא נגע בנטלא.** ס"ד שהיה שאז היין מהחבית ככלי ששמו נטלא ופריך והא נגע ביה בחמרא ע"י נטלא ונתי נמי דלא ידע דחמרא הוא הוה ליה מנגע שלא כוונה ואסור: **ומשני דקא מוריק אורוקי וה"ל כמו שלא כוונה.** שלא ידע שהוא יין וכחו שלא כוונה לא גזרו אפילו בשמיה: **שמסכו.** שמוגו שנתן בו מים לתקנו לשמיה שכן דרך יינם חוק כשהיו נוטין אותו בטוס ונתניו בו מים לפי שהוא חוק. יין של ישראל שמסכו עובד כוכבים מהו: **אסור.** אע"ג דלא נגע גזרו רבנן בכחו לאסרו בשמיה משום הרחקה עבירה אכל בהנאה ודאי לא מיתסר ללא עדיף מנגיעה ע"י ד"א שלא כוונה (לעיל דף מ.) כי ההוא דנגע בלוליצא בחמרא ושרייה רב בהנאה: **חזא דאכלי פיזי דלא מעשרי ואסר להו.** דקסבר בצרה היא צבר דמנדר בארץ המישור וכיון דמא"י (ב) חייבין פירותי' במעשר: **ארמקטורך עלך.** בעוד שבגדיך עליך חזור אכלס והתר להם ולא תמלטיהו

בצר לאו היינו בצרה יומים של רבים אין נאמרין רבי יוחנן למעמיה דא"ר

שמוסכו. שמוגו עובד כוכבים לתקנו (א) בשמיה אסור אף בהנאה ואע"ג דלא נגע משום הרחקה עבירה כדאמרין לך לך אמרין גזירא כו' מיהו נמלא בפירוש אחרים של רש"י אסור בשמיה משום הרחקה עבירה אכל בהנאה ודאי לא מיתסר ללא עדיף מנגיעה ע"י ד"א שלא כוונה כי ההוא דנגע ברישא דלוליצא (לעיל דף מ.) וגם ר"ת כי דכל לך לך לא אסרינן בהנאה וה"ג דאמרין בסמוך לא והכרו על יינם משום יין נסך אלמא קנס הוא דקנים להו משום לך לך אמרין ובסמוך חזא חמרא דמוגו עובד כוכבים ושמו ישראל ואסר להו נפרש ואסור אף בהנאה מטעם קנס כדפריש' ואע"ג דלא מפרש ליה בהדיא מ"מ הכי הוא מידי דהוה אמנא דסגדי עובדי כוכבים ושמו ישראל דאסר להו בהנאה משום עבודת כוכבים: **בדבתיב קאמינא מסכה יינה.** ואע"ג דכתיב נמי (שיר ו) אל יחסר המזג ההיא מוגיה ביין עלמא אכל מסכה הוא תיקון מים ביין: **כתב** הרי"א א"י זומן היה עובד כוכבים ששכך ציינו של ישראל מותר למכרו לעובדי כוכבים דלא נקיף' בשכוכך כדפרישית לעיל אכל בשמיה אסור ודוקא שלא נתכוין ליגע כדי להכעיס לישראל ולהפסידו אכל אי חזינן לעמיה דעובד כוכבים שמוגע ציינו של ישראל כדי להכעיסו ולהפסידו ההוא שרי אפילו בשמיה דכ"ג לא גזרו רבנן והיכא דורק ליה העובד כוכבים חספ' לצור כדי להכעיס ואפילו אולי מיינה (ז) כגון שחפס בו מותר בשמיה וכן איתא בתשומת רב היי בר נחשון גאון ובפסקי ריב"א וכן מוכח הסוגיא קרוב הדבר בעיני דאפי' אס נגע עובד כוכבים בידו להכעיס מותר בשמיה וכ"כ בתשומת פסם אחת היה צורו של ישראל מלא יין וצא אנס אחד ונתן ידו לתוכו להכעיס והיה שם זקן אחד ירש שמים שסופו נהרג על קידוש השם צע"ה ושמענו שלקח מן היין ככלי ושמה ממנו צפני האנס כדי שלא יהא רגיל לעשות כן לישראל אחר עכ"ל הרי"י: **ארמקטורך ע"יך וי"ה הדר.** פי' הקוטנ' בעוד שבגדיך עליך חזור אכלס והתר להם ולא תמלטיהו אפי' לנזם מפורח הדרך ויפה כיון דאין לפרש שלא תפסיד בגדיך בהוראתך דבשביל שטעית תנטרך לשלם כדאמרין בפ"ק דסנהדרין (דף ו.) דהא מוקמינן ליה התם בנשא ונתן ביד ועוד דהא רש"ל מומחה לביד הוה ופטור מלשלם: **בצר** א"א היינו בצרה. והא דאמר רש"ל (ז) בפ"ק דמכות (דף יג.) ג' טעיות עמיד שר של רומי לטעות כו' כסבור שגלה לבצר והוא גולה לבצרה היינו לבתר דשמעה מר' יוחנן דסבר איהו לבצר לאו היינו בצרה או הודה כי גס בטעות זה יטעה שר של רומי בצר לאו היינו בצרה פי' אלא חזאה לארץ היא ואינה חייבת במעשר ולכן הוקיקו ר' יוחנן להתיר להם ומשמע מהכא (ז) דחוי"ל) לא מייחייב במעשר וכן משמע בפ"ק דחולין (דף ו.) יוס ד"ה והמיר) גבי ר"מ שאכל עלה של ירק בבית שאן והתיר ר' בית שאן כולה על ידו משום דהוה סבר דבית שאן מחו"ל היא וקשה דאילו בכל שאר התלמוד משמע דחוי"ל חייבת במעשר דקאמר בצורות בפ' עד כמה (דף מ.) ובפ"ק דביצה (דף ט.) תרומת חו"ל אוכל והולך ואי"ח מפרש וכן רבה מבטיל לה ברוב ואפיל לה בימי טומאתו וקאמר נמי התם (ז) רב טובי הוה ליה גוצא דחמרא דתרומה וצפ' צנות כותים (מה דף לב.) מעשה היה בפומבדיתא והטבילוהו קודם לאמא ויש רוצים לומר דהני מילי בדגן תירוש וינהר דבארץ גופה מייחייב מן התורה ולכן בחו"ל גזרו רבנן אכל בשמעתין ובפ"ק דחולין (דף ו.) מירי במעשר ירק דאפי' בארץ נמי לא מייחייב אלא מדרבנן ולכן בחו"ל לא גזרו ולא נהירא דהא גבי גלף נמי דלא מייחייב בארץ אלא מדרבנן אמרין בפ' ביצה מצרכין (בבב"ב דף ג.) דחייב אף בחו"ל דקאמר בגלף של ערלה בחו"ל זורק האביזות ואוכל הקפריסין וינמא הלכה כר"ע אי אשמעינן הלכה כר"ע הוה אמנא אפי' בארץ כו' ולא שמעינן כל המיקל בארץ הלכה כמותו בחו"ל אי אשמעינן הכי הוה אמנא ה"מ גבי מעשר דבארץ גופה דרבנן אכל גבי ערלה כו' ועוד אמרין בפ"ק דביצה (דף י.) מוללין מלילות ומפרכין בקטניות צו"ט א"כ מציינו תרומה שזכאי בהרמתה אלמא בקטניות שהוא כשאר מציינו מליות בחו"ל ומירך ר"ת דהכא ובפ"ק דחולין מירי דממאי דחתן בתם' דמאי (פ"ה מ"ג) מכיבז ולהלן פטור מן דמאי דבדמאי הקילו ואם תאמר והא דתמן (ממאי פ"ג מ"ה) אלו דברים מתעשרים דמאי בכל מקום הדבילה התמרים התרופים והאזרו והכמון וא"כ לימא ליה ר"ש בן לקיש לרבי יוחנן כהני פירות אסרי להו וי"ל דרבי יוחנן היה יודע שלא אסר באותן פירות דוקא מיהו

(א) ומילין קל: א. (ב) [לעיל ח. שבת י. פסחים מ. ב"מ כב. לקמן טו. יבמות מו. א. ג' ב' והכיר. ד] (ג) [ג' ב' ב' ב' (ה) (ר"מ מ"ו.) (ו) ויבנה יב: א.]

תורה אור השלם
1. טבחה טבחה מסכה
ייבא אף ערבה שלחנה.
משלי ט ב

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה סלקא וכו'
כי הגי שמו: (ב) ד"ה חזא
וכי' דמא"י היא חייבין:
(ג) תושי' ד"ה שמסכו וכו'
לתקנו לשמיה: (ד) ד"ה
כמד הרי"י וכו' אולי מיינה
ומיינה כגון:

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

נ"ט.

עין משפט ג'ר מצוה

ע"א א מ"י פ"ג מהל'
אסורי ביאה הלכ' ו
סמג לאוין קצו טור ש"ע
י"ד ס"י רמב"ם פ"א א
ושפ"ג ג'
ע"ב ב ג מ"י פ"ג מהל'
מאכלות אסורות
הלכ' יג סמג לאוין מה
טו"ש י"ד פ"י קה"ק סעף
י'

הקשה הר"ר אלחנן לפי ר"ת מהא דאמרין בירושלמי דמס' דמאי מאכלין את עניים דמאי אמר רשב"ג שלח לי ר' יוסי בר רבי אבהו ודאי אמר לי זה בא (א) מיקסרין ולמדתי ממנו ג' דברים שהוא דמאי שהוא טמא שלח בא צידו אחר שהוא דמאי ושפירות קיסרין ודאי פי' ודאי טבל שחיו או כולם עמי הארץ או כולם צדיקים אלא שהיה ידוע שלח עשור שהוא טמא שמרביצין עליו מיני ויבשר וא"ת הא תנן בשילהי תוספתא דאמרוניס אין מולפין עליהם מים ו"ל ה"מ צאתם שמוכרים צעיר אבל בא מדריך רחוקה מסבאל זלף עליו מים כדי שלא יכמש עוד ו"ל דה"מ בשאר ימות השנה אבל צבא מרביצין עליו מים כדי שיהיה הדר דמתנן בסוכה (דף מג.) וא"ת א"כ מאי האי דקאמר צבא הכי יעשר ממנו עליו והיאך יכול לעשר ממנו כיון שהיה סוכות ו"ל דנחלו של מועד מיירי כדאמרין (סוכה לו.) צידו חנינא מטביל ונפיק ושלח בא צידו אחר שחש צבא צידו אחר לא היה מודיע לו שהוא טביל אלא מעשר מן האחר עליו וא"ת ואימא דה"ג הוה שצבא צידו אחר ומה שהודיעו שצבא מיקסרין וזה לפי שהוכשר ו"ל שחש לא שלח אלא בשביל דבר אחד היה לו לפרש ולפי שגני דברים תלוין בו שלח לו סממא ופריך בירושלמי ויעשר ממנו עליו פי' למה שלח לו צבאל וימתוך ממנו חמיכה אחת למעשר ומתוך ואמר אין דרך בני אדם לשלוח לצדיקים דברים חקירים ופריך ולאו ממני' היא ר' יוסי ממיר צודאי ובלבד שידיענו פי' ולמה דקדק דלא היה צידו אחר דאפילו היה צידו אחר הא מותר לשלוח אחריו צבאל מן הממני' ומתוך אית לך למימר דלע"ג דפליג על רבנן לא היה עבד עובדא כוונתה פי' (א) היה פ"ד שלא יעשה הלכה כמותו אלא כחכמים החלוקים עליו כמו שחשב בירושלמי בדברות כמה תנאים שלא היו עושים הלכה כמותם רבי יוסי צעא קמיה דרבי יורא (ו) ולא מפירות המותרות

דא"ר יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק (א) מים של רבים אין נאסרין הא דייחיד נאסרין ותיפוק ליה דהא מחוברין ניהו לא צריכא דתלשיניהו גלא סוף סוף אבני הר שנדרלדלו ניהו תסתיים דר' יוחנן דאמר אסורות לא צריכא דמפתיניהו בידיה ר' חייא בר אבא איקלע לגבלא הוא בנות ישראל דמיעברין מעובדי כוכבים שמלו ולא טבילו הוא חמרא דמוגו עובדי כוכבים ושתו ישראל הוא תורמוסא דשולכי להו עובדי כוכבים ואכלי ישראל ולא אמר להו ולא מירי אהא לקמיה דרבי יוחנן א"ל צא והכרו על בנייהם שהן ממזרים ועל יינן משום יין נסך ועל תורמוסן משום בישולי עובדי כוכבים משום שאינן בני תורה על בנייהם שהם ממזרים ר' יוחנן למעמיה דא"ר יוחנן א"ל עולם אינו גר עד שימול ויטבול וכיון דלא טביל עובד כוכבים הוא ואמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר (ב) וגזור על יינן משום יין נסך משום (ג) דאמרין נורא סחור סחור לכרמא לא תקרב ועל תורמוסן משום בישולי עובדי כוכבים לפי שאינן בני תורה טעמא דאינן בני תורה הא בני תורה שרי (ד) והאמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב כל שנאכל כמות שהוא חי אין בו משום בישולי עובדי כוכבים ר' יוחנן כי הך לישנא ס"ל דאמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב כל שאינו עולה לשולחן של מלכים ללפת בו את הפת אין בו משום בישולי עובדי כוכבים טעמא דאינן בני תורה הא בני תורה שרי בעו מיניה מרב כהנא עובד כוכבים מהו שיוליך ענבים לגת אמר להו כ"אסור משום לך לך אמרין נורא סחור סחור לכרמא לא תקרב איתבייה רב יימר לרב כהנא (ה) עובד כוכבים שהביא ענבים לגת בסליון וברדורין

מקיסרי הן ולא רבי המיר קיסרין בתמיה ומסיק רשב"ג קודם לרבי הוה משמע שאמר שהתיר רבי קיסרין שוב לא היה בו שום איסור טבל אפי' צודאי דהא הוה אחריו ודאי הוה ונראה לפרש ולא מפירות המותרין דקיסרין דהתם בירושלמי צפ"ד דלמאי אומר אלו המינין האסורין בקיסרי פי' משום דמאי משום דאלו המינים צאלו המקומות רגילין לצבא מא"י והידועים שלח באו מא"י פטורין משום דמאי ומיצינן משום ודאי כפירוש ר"מ ופריך והלא אחריו מפירות המותרין שאין מביאין אותן מא"י אלא דקיסרין עצמו גזל ומודו רבנן דמותר לשלוח ודאי בחול' באדעיה ולא נחלקו אלא צבאל צא"י ודאי מנלן שלח צבא לידו אחר ומשני דעדין לא הותרה קיסרין צימי ר' יוסי והיו מתוקיין אותה בחוקת א"י והכ"ר דוד ממיילן תירך דהא דלכלי פירות ללא משערין פי' שלח היו ממחמירין להפריש דמותרות א"י אבל כקוליה מ"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש ולכן אמר להם כי טעם צבאל העיר והיה סבור שהוא של א"י וכן היה דלחיון דרבי שהתיר בית שאן לא לגמרי התיר אלא חומרי א"י התיר להנתיב בה קולות חו"ל כגון ציטול צרוב וכמה קולות השנויות פי' עד כמה צבאלות וכן היה דמכביד דמשמע בירושלמי דפטור צין דמאי צין ודאי פטור מחומרי א"י ומ"מ קוליה חו"ל נהג בכל אומן המקומות ועל תרומות ומעשרות שאין אנו מפרישין עכשיו אף לא כקוליה חו"ל אומר ר"ת דקרקעות שלנו משועבדות הם לשרים (א) ודינא דמלכותא הוא שאם לא יתנס שיהו משועבדות ציד עובד כוכבים ומשוקעות ולכן אינם שלנו וק' לר"י כי גם צימי החכמים היה להם קרקעות לטעמא כדאמרין פי' ח"ה מאן דלא יביד טעקא לא חשו אלא לתרומה גדולה לצבא אבל לירקות אף לתרומה גדולה לא חשו עסקא ו"ל לסמוך על דברי בירושלמי דחלה דא"ר יוחנן רבותינו שצו"ל היו מפרישין תרומות ומעשרות עד שצאו הרוצים וצטלוס מאן ניהו רוצים א"ר זעירי תרגומיא ולא נודע פי' ואם הלכה רוספת צידך הלך אחר המנהג לשון ר' יהודה אבל ר"י אמר כי לא נחמיינו בתרומות ובמעשרות אלא הסמכות לא"י כגון מזכרים וצבאל מואב ויני עמוון פי' שם היו רגילים להפריש שלח יצואו להקל בנעשר א"י אבל במקומות הרחוקים לא חייבו חכמים שום מעשר ואפי' דגון ומירוש ויהוה וצמקומות הקרובים נמי מפ' בירושלמי מנהג שהיו עושים קודם שצטלוס הרוצים ר' יהודה צבאל שמואל חלת חו"ל ותרומת חו"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש ר' צבא צבאל שמואל אמר לא חשו אלא לתרומת דגן ומירוש ויבצר ר' אילא צבאל שמואל חלת חו"ל ותרומת חו"ל אלא לתרומה גדולה אף לתרומה גדולה לא חשו עסקא ו"ל אפי' מעשר לירקות מדבריהם משמע מדברי בירושלמי דדבר שהוא מדבריהם צאריך לא הפרישוהו כלל בחו"ל ושמואל ירק דוקא משום דאין לו אסמכתא כלל מן הפסוקים: דא"ר יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק. הכא משמע שהיה רבו וכן משמע נמי בכמה דוכתי צהדיהו רשב"ל כו' ואי קרי לכו רועי לאן מאי אימא ליה ופי' ר' יוחנן היה לו למחות על צבאל רבו דאי הוה רביה ר' יוחנן רשב"ל הוה תלמידו: דא"ר יוחנן נאסרין. צ"ל דמיירי כגון דנצנעי מאכסיה וא"ת והא אמרין בשילהי מרובה (צ"ק דף פ"א.) גבי עשר תנאים שהתנה יהושע הולא בתחלה בני העיר והולא ר"י דמיירי צמעיין היולא מעלמנו ופריך מיירי בחפר צור א"ג מיירי הכא כגון שכל העיר שלו: א"ר יוחנן. מפרש צברון(ה) הר שער וכן תרגום יונתן הר שער טורא דגבלא ובתרגום בירושלמי אמר הוסיע מהר פתחן איתגלי מטורא דגבלתון לצניו דישמעאל ומיהו לפי האמת משמע יותר שהיה עיר מא"י כדאמר פ"ב דכתובות (דף ק"ב.) ר' יצחק איקלע לגבלא חזא עגלסן צין הפניסי כו': עובד כוכבים ועבד הבא ע"ל בת ישראל הו"ד שפור. וא"ת אמאי איתרטיך צפ' אלמנה לכ"ג (יבמות דף ס"ה.) וצפ' עשרה יוחסין (קדוש דף ע"ה.) לר' יוחנן משום ר' ישמעאל קרא דמת(ו) כהן כי תהיה לויש או לאשמעיתן דעובד כוכבים ועבד שצאו לא ישראל שפסולה פשיטא השתא הולד ממזר פושל ביוצאו מביעיה ואומר ר"י הא דדיה הא דרביה: ב"ל שנאבא במות שהוא חי ב'ו. (א) פסק ר"ת כהני תרי לישני דהא ר' יוחנן ס"ל כהאי לישנא בתרא וק"ל רב ורבי יוחנן הלכה כר' יוחנן וללישנא בתרא נמי לא פליג רב עליה וכלישנא דכל שנאכל כמות שהוא חי אית ליה לסתם תלמודא לעיל פי' אין מעמידין (דף ל"ט.) דקאמר דלמאי ניהוש לה אי משום בשולי עובדי כוכבים נאכל כמות שהוא חי וכן גבי משחא שליחא קאמר (לעיל נ"ח.) דנאכל כמות שהוא חי א"ע"פ שהוא עולה על שולחן מלכים (א) וללישנא בתרא דהכא מוסקף להקל דלפי' אינו נאכל חי שרי כיון שאינו עולה כגון תורמוס וצבאל ודאי מודי דדבר שנאכל חי א"ע"פ שהוא עולה שרי תדע דלעיל פריך אין מעמידין (דף נ"ח.) דקאמר איתא בנייהו דבש ופירות שנאכלין כמנו חיון ופירות אלא ודאי כהאי לישנא דלישנא דכיון שנאכלין חיון (א) ועולין) על שולחן מלכים (א) וללישנא בתרא דהכא מוסקף להקל דלפי' אינו נאכל חי שרי כיון שאינו עולה כגון שניהם אינו נאכל ועולה: מ"הו שיו"ד ענבים צ"ת. רשב"ס פי' חו"ל כשצוררים הענבים ונותנים אותם בסלים להוליכן לגת מתמעין

דלשניהו גלא. פעמים שהם נמשקין הלך אי דייחיד נאסרין: ספסיים דרבי יוחנן דאמר אסורות. בתמיה. כלומר מי פסטיין מהכא גבי אבני הר שנמדללו דאפליגו צבואי בני ר' חייא ור' יוחנן דהיינו ר' יוחנן דאמר: דעפתינהו. עובד כוכבים צדיקה מלמטה ותלשן ואח"כ השתמוה לכן הלכך יש צון תפיסת ידי אדם ולא דמו לאצני הר שנדלדלו ומלתינהו צבואי ופי' דייחיד נאסרין: לפי שאינן בני תורה. אחרומסן קאי דאי הן בני תורה שרי כדמפרש לקמיה. תורמוס אינו נאכל חי ואינו עולה על שולחן מלכים: דודורין

בני תורה על בנייהם שהם ממזרים ר' יוחנן למעמיה דא"ר יוחנן א"ל עולם אינו גר עד שימול ויטבול וכיון דלא טביל עובד כוכבים הוא ואמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר (ב) וגזור על יינן משום יין נסך משום (ג) דאמרין נורא סחור סחור לכרמא לא תקרב ועל תורמוסן משום בישולי עובדי כוכבים לפי שאינן בני תורה טעמא דאינן בני תורה הא בני תורה שרי (ד) והאמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב כל שנאכל כמות שהוא חי אין בו משום בישולי עובדי כוכבים ר' יוחנן כי הך לישנא ס"ל דאמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב כל שאינו עולה לשולחן של מלכים ללפת בו את הפת אין בו משום בישולי עובדי כוכבים טעמא דאינן בני תורה הא בני תורה שרי בעו מיניה מרב כהנא עובד כוכבים מהו שיוליך ענבים לגת אמר להו כ"אסור משום לך לך אמרין נורא סחור סחור לכרמא לא תקרב איתבייה רב יימר לרב כהנא (ה) עובד כוכבים שהביא ענבים לגת בסליון וברדורין

מקיסרי הן ולא רבי המיר קיסרין בתמיה ומסיק רשב"ג קודם לרבי הוה משמע שאמר שהתיר רבי קיסרין שוב לא היה בו שום איסור טבל אפי' צודאי דהא הוה אחריו ודאי הוה ונראה לפרש ולא מפירות המותרין דקיסרין דהתם בירושלמי צפ"ד דלמאי אומר אלו המינין האסורין בקיסרי פי' משום דמאי משום דאלו המינים צאלו המקומות רגילין לצבא מא"י והידועים שלח באו מא"י פטורין משום דמאי ומיצינן משום ודאי כפירוש ר"מ ופריך והלא אחריו מפירות המותרין שאין מביאין אותן מא"י אלא דקיסרין עצמו גזל ומודו רבנן דמותר לשלוח ודאי בחול' באדעיה ולא נחלקו אלא צבאל צא"י ודאי מנלן שלח צבא לידו אחר ומשני דעדין לא הותרה קיסרין צימי ר' יוסי והיו מתוקיין אותה בחוקת א"י והכ"ר דוד ממיילן תירך דהא דלכלי פירות ללא משערין פי' שלח היו ממחמירין להפריש דמותרות א"י אבל כקוליה מ"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש ולכן אמר להם כי טעם צבאל העיר והיה סבור שהוא של א"י וכן היה דלחיון דרבי שהתיר בית שאן לא לגמרי התיר אלא חומרי א"י התיר להנתיב בה קולות חו"ל כגון ציטול צרוב וכמה קולות השנויות פי' עד כמה צבאלות וכן היה דמכביד דמשמע בירושלמי דפטור צין דמאי צין ודאי פטור מחומרי א"י ומ"מ קוליה חו"ל נהג בכל אומן המקומות ועל תרומות ומעשרות שאין אנו מפרישין עכשיו אף לא כקוליה חו"ל אומר ר"ת דקרקעות שלנו משועבדות הם לשרים (א) ודינא דמלכותא הוא שאם לא יתנס שיהו משועבדות ציד עובד כוכבים ומשוקעות ולכן אינם שלנו וק' לר"י כי גם צימי החכמים היה להם קרקעות לטעמא כדאמרין פי' ח"ה מאן דלא יביד טעקא לא חשו אלא לתרומה גדולה לצבא אבל לירקות אף לתרומה גדולה לא חשו עסקא ו"ל לסמוך על דברי בירושלמי דחלה דא"ר יוחנן רבותינו שצו"ל היו מפרישין תרומות ומעשרות עד שצאו הרוצים וצטלוס מאן ניהו רוצים א"ר זעירי תרגומיא ולא נודע פי' ואם הלכה רוספת צידך הלך אחר המנהג לשון ר' יהודה אבל ר"י אמר כי לא נחמיינו בתרומות ובמעשרות אלא הסמכות לא"י כגון מזכרים וצבאל מואב ויני עמוון פי' שם היו רגילים להפריש שלח יצואו להקל בנעשר א"י אבל במקומות הרחוקים לא חייבו חכמים שום מעשר ואפי' דגון ומירוש ויהוה וצמקומות הקרובים נמי מפ' בירושלמי מנהג שהיו עושים קודם שצטלוס הרוצים ר' יהודה צבאל שמואל חלת חו"ל ותרומת חו"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש ר' צבא צבאל שמואל אמר לא חשו אלא לתרומת דגן ומירוש ויבצר ר' אילא צבאל שמואל חלת חו"ל ותרומת חו"ל אלא לתרומה גדולה אף לתרומה גדולה לא חשו עסקא ו"ל אפי' מעשר לירקות מדבריהם משמע מדברי בירושלמי דדבר שהוא מדבריהם צאריך לא הפרישוהו כלל בחו"ל ושמואל ירק דוקא משום דאין לו אסמכתא כלל מן הפסוקים: דא"ר יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק. הכא משמע שהיה רבו וכן משמע נמי בכמה דוכתי צהדיהו רשב"ל כו' ואי קרי לכו רועי לאן מאי אימא ליה ופי' ר' יוחנן היה לו למחות על צבאל רבו דאי הוה רביה ר' יוחנן רשב"ל הוה תלמידו: דא"ר יוחנן נאסרין. צ"ל דמיירי כגון דנצנעי מאכסיה וא"ת והא אמרין בשילהי מרובה (צ"ק דף פ"א.) גבי עשר תנאים שהתנה יהושע הולא בתחלה בני העיר והולא ר"י דמיירי צמעיין היולא מעלמנו ופריך מיירי בחפר צור א"ג מיירי הכא כגון שכל העיר שלו: א"ר יוחנן. מפרש צברון(ה) הר שער וכן תרגום יונתן הר שער טורא דגבלא ובתרגום בירושלמי אמר הוסיע מהר פתחן איתגלי מטורא דגבלתון לצניו דישמעאל ומיהו לפי האמת משמע יותר שהיה עיר מא"י כדאמר פ"ב דכתובות (דף ק"ב.) ר' יצחק איקלע לגבלא חזא עגלסן צין הפניסי כו': עובד כוכבים ועבד הבא ע"ל בת ישראל הו"ד שפור. וא"ת אמאי איתרטיך צפ' אלמנה לכ"ג (יבמות דף ס"ה.) וצפ' עשרה יוחסין (קדוש דף ע"ה.) לר' יוחנן משום ר' ישמעאל קרא דמת(ו) כהן כי תהיה לויש או לאשמעיתן דעובד כוכבים ועבד שצאו לא ישראל שפסולה פשיטא השתא הולד ממזר פושל ביוצאו מביעיה ואומר ר"י הא דדיה הא דרביה: ב"ל שנאבא במות שהוא חי ב'ו. (א) פסק ר"ת כהני תרי לישני דהא ר' יוחנן ס"ל כהאי לישנא בתרא וק"ל רב ורבי יוחנן הלכה כר' יוחנן וללישנא בתרא נמי לא פליג רב עליה וכלישנא דכל שנאכל כמות שהוא חי אית ליה לסתם תלמודא לעיל פי' אין מעמידין (דף ל"ט.) דקאמר דלמאי ניהוש לה אי משום בשולי עובדי כוכבים נאכל כמות שהוא חי וכן גבי משחא שליחא קאמר (לעיל נ"ח.) דנאכל כמות שהוא חי א"ע"פ שהוא עולה על שולחן מלכים (א) וללישנא בתרא דהכא מוסקף להקל דלפי' אינו נאכל חי שרי כיון שאינו עולה כגון תורמוס וצבאל ודאי מודי דדבר שנאכל חי א"ע"פ שהוא עולה שרי תדע דלעיל פריך אין מעמידין (דף נ"ח.) דקאמר איתא בנייהו דבש ופירות שנאכלין כמנו חיון ופירות אלא ודאי כהאי לישנא דלישנא דכיון שנאכלין חיון (א) ועולין) על שולחן מלכים (א) וללישנא בתרא דהכא מוסקף להקל דלפי' אינו נאכל חי שרי כיון שאינו עולה על שולחן מלכים (א)

מוסף רש"י

לפי שאינן בני תורה. אחרומסן קאי דאי הן בני תורה שרי (א) ועולין) על שולחן מלכים (א) וללישנא בתרא דהכא מוסקף להקל דלפי' אינו נאכל חי שרי כיון שאינו עולה על שולחן מלכים (א)